

FÖRSVARSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om försvarsmakten samt vissa lagar som har sam- band med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 november 2006 en proposition med förslag till lag om försvarsmakten samt vissa lagar som har samband med den (RP 264/2006 rd) till försvarskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 51/2006 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- försvarsminister Seppo Kääriäinen
- försvarsmaktens kommendör, amiral Juhani Kaskeala
- lagstiftningsdirektör Seppo Kipinoinen och personaldirektör Pasi Lankinen, försvarsmi-
nisteriet
- justitiekanslern i statsrådet Paavo Nikula,
Justitiekanslersämbetet
- statsåklagare Jukka Rappe, Riksåklagarämbe-
tet
- specialmedarbetare Johan Schalin, statsrå-
dets kansli
- rådgivare Timo Tuovinen, republikens presi-
dents kansli

- referendarieråd Raino Marttunen, riksdagens
justitieombudsmans kansli
- räddningsöverinspektör Tarmo Kopare, inri-
kesministeriet
- assessor Teemu Penttilä och brigadgeneral,
beredskapschef Jarmo Lindberg, Huvudsta-
ben
- överste Keijo Suominen, Staben för östra för-
svarsområdet
- kommodor Tapio Maijala, Staben för marinen
- chef för företagssäkerhetsbyrån Kalevi Tiiho-
nen, Finlands Näringsliv
- jurist Juri Aaltonen, Tjänstemannacentralor-
ganisationen FTFC rf
- ombudsman Mikko Äikäs, Löntagarorganisa-
tionen Pardia rf
- ordförande Harri Westerlund, Officersförbun-
det rf
- ordförande Antti Kuivalainen, Befälsförbun-
det rf
- ordförande Petteri Leino, Sotilasammattiliit-
to ry.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- utrikesministeriet
- dataombudsmannens byrå
- Planeringskommissionen för försvarsinfor-
mation
- Försvarsutbildning rf
- Finlands Reservofficersförbund
- Försvarsfrämjandet rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lag om försvarsmakten som ersätter den gamla lagen från 1974. Målet är att skapa ett logiskt och modernt regelverk som till alla delar är förenligt med grundlagens krav. Också ändringsbehov som föranleds av ändringar i övrig lagstiftning har beaktats. Vidare är avsikten att genomföra de ändringar i försvarsmaktens organisation samt verksamhet i anslutning till lämnande av bistånd till andra myndigheter som föreslås i statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2004.

Lagförslaget innehåller tydligare bestämmelser än de nuvarande om försvarsmaktens uppgifter och om de befogenheter som krävs för fullgörandet av dem. Det föreslås att till försvarsmaktens uppgifter ska höra att försvara Finland militärt, stödja andra myndigheter och delta i internationell militär krishantering. Bestämmelserna om försvarsmaktens behörighet samlas under samma kapitel i lagen i form av hänvisningsbestämmelser eller lagbestämmelser.

I propositionen föreslås bestämmelser om försvarsmaktens deltagande i lämnande av bistånd till en annan stat. Försvarsmakten har tidigare deltagit i räddningsverksamhet främst i Finlands närområden. Med lämnande av bistånd ska också avses mer omfattande bistånd som inte förutsätter användning av maktmedel och som lämnas till en annan stat till följd av en terroristattack, en naturkatastrof, en storolycka eller någon annan motsvarande händelse.

Framöver ska det krävas tillstånd för fotografering eller annan bildupptagning av vissa av försvarsmaktens objekt, och om verksamheten sker utan tillstånd ska den bestraffas med böter. För tjänstemän i vakt- eller jourtjänst föreslås nya befogenheter inom områden som stadigvarande används av försvarsmakten. Avsikten med detta är att förbättra förutsättningarna för myndighetssamarbete. Samtidigt avser man trygga förutsättningarna för skötseln av de militära försvarsuppgifterna och förebygga yttre hot mot detta arbete. De nya befogenheterna i anslutning till upprätthållande av säkerhet och ordning är nära anknutna till tryggheten av säkerheten i de

områden som stadigvarande används av försvarsmakten och verksamheten på dessa områden, samt till strävandena att minimera de risker som riktas mot utomstående.

Regeringen föreslår att beslutsfattandet i militära kommandomål ändras så att vissa militära kommandomål föredras av försvarsministern i stället för av kommandören för försvarsmakten. Försvarsministern föredrar militära kommandomål som hör till de centrala grunderna för rikets militära försvar för republikens president när de hänför sig till försvarsministeriets strategiska planering. Revideringen syftar till ett ökat parlamentariskt inslag i militära kommandomål.

Bestämmelserna om försvarsmaktsmyndigheternas uppgifter och behörighet föreslås bli exaktare. Regleringen av försvarsmaktens uppgifter och behörighet lyfts till många delar upp från förordnings- till lagnivå. I bestämmelserna om myndigheterna har också omorganiseringen av försvarsmakten beaktats.

Bestämmelserna om försvarsmaktens personals rättigheter och skyldigheter preciseras. I lagen föreslås en ny definition på yrkesmilitär. Med begreppet avses en person som tjänstgör i en militär tjänst samt den som inom försvarsmakten utnämnts till en militär uppgift i ett tjänsteförhållande för viss tid. Lagen föreskriver en uppträdandekod för yrkesmilitärer som gäller såväl i tjänsten som i privatlivet. För yrkesmilitärer föreslås också lagbestämmelser om skyldighet att upprätthålla den yrkesskicklighet och kondition som tjänsteuppgifterna kräver.

Yrkesmilitärer ska enligt förslaget i vissa situationer vara skyldiga att anmäla sig för tjänstgöring. Det ska i fortsättningen vara möjligt att skilja en yrkesmilitär från tjänsteutövning för viss tid. De nya bestämmelserna om personalen motsvarar i stort sett de nya bestämmelserna om gränsbevakningens personal och om polisen. Men bestämmelserna har i görligaste mån anpassats efter särdragen i försvarsmaktens verksamhet.

Regeringen föreslår också ändringar i lagstiftningen om gränsbevakningsväsendet. Den före-

slagna lagen om försvarsmakten förutsätter smärre justeringar i denna lagstiftning, främst när det gäller hänvisningsbestämmelserna. Dessutom föreslår regeringen att bestämmelsen i strafflagen om militärpersoners användning av maktmedel upphävs, och att bestämmelsen tas in i lagen om försvarsmakten. Lagen om natura-

prestationer för krigsväsendets räkning under fredstid förelås bli upphävd och bestämmelsen om användning av fastigheter flyttas över till lagen om försvarsmakten.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt omdöme om propositionen

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och motiverad. Den gamla lagen har mer än 30 år på nacken och behöver moderniseras. För en revidering talar också effekterna av Finlands medlemskap i EY, 2000 års grundlag och de allt starkare internationella inslagen i försvarsmaktens verksamhet. Enligt inkommen utredning kan den nya lagstiftningen genomföras inom de aktuella anslagsramarna för försvarsmaktens förvaltningsområde och statsrådets ramar för statsfinanserna 2007—2011.

Propositionen för med sig stora förändringar. De viktigaste gäller bistånd som försvarsmakten får lämna en annan stat, beslutsförfarandet i militära kommandomål, befogenheter inom områden som stadigvarande används av försvarsmakten samt försvarsmaktens personals rättigheter och skyldigheter. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Lagens rubrik och struktur

Regeringen föreslår som finsk rubrik för lagförslag 1 Puolustusvoimalaki, med motiveringen att redan den nuvarande lagen i dagligt tal går under den benämningen. Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande (GrUU 51/2006 rd) att rubriken är särdeles misslyckad när det gäller en lag om försvarsmakten. Justitieministeriets lagberedningsavdelning och dess granskningsbyrå är inne på samma linje. Försvarsutskottet föreslår att rubri-

ken ändras till Laki puolustusvoimista. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

Den nya lagen är indelad i sex kapitel. Det första kapitlet innehåller bestämmelser om tillämpningsområde och försvarsmaktens uppgifter, medan det andra kapitlet handlar om försvarsmaktens behörighet. I det tredje kapitlet regleras försvarsmaktens organisation och förvaltning medan det fjärde gäller personalen. Straffbestämmelserna är samlade i det femte kapitlet och i det sjätte finns ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna.

Enligt förslaget hör det militära försvaret av Finland till försvarsmaktens uppgifter. Dessutom ska försvarsmakten stödja andra myndigheter och delta i internationell militär krishantering. Här vill utskottet framhålla att försvarsmaktens uppgift framför alla andra är att försvara Finland militärt.

Försvarsmaktens agerande utomlands utanför militära krishanteringsuppdrag

I 2 och 12 § finns bestämmelser om försvarsmaktens stöd till andra myndigheter i Finland, användning av trupper utomlands för olika slags uppgifter samt om den nationella beslutsmekanismen. Uppdragen utomlands är så varierande att paragraferna utformats tämligen vagt. I detaljmotiven däremot anges ytterst noggrant hurdana uppdrag försvarsmakten får delta i utomlands. Eftersom det finns en separat lag om militär krishantering (211/2006) har krishanteringsdimensionen inte tagits med i den föreslagna lagen (13 §).

Unionens solidaritetsklausul har medfört ett nytt viktigt vägval när det gäller försvarsmak-

tens uppdrag utomlands. Utskottet har analyserat solidaritetsklausulens betydelse i sitt utlåtande om statsrådets redogörelse om Europeiska unionens konstitutionella fördrag (FsUU 2/2006 rd).

I propositionens detaljmotiv säger regeringen angående solidaritetsklausulen att lämnandet av bistånd till en annan stat kan beroende på situationen innefatta t.ex. utsändande av yrkeskunig militär personal eller trupper av värnpliktiga, sjukvårdsmateriel och transportmateriel. Verksamheten kan också förutsätta att försvarsmakten sänder trupper till en annan EU-stats territorium bl.a. för att bekämpa översvämningar, släcka skogsbränder och stödja evakueringar.

"Till en annan stat" täcker enligt information även möjligheten att en annan stats begäran om hjälp kanaliseras via någon internationell organisation. Detta är det normala i fråga om internationell verksamhet. I detaljmotiven påpekas även att det i framtiden också kan bli aktuellt med bistånd utanför EU-området. Det kan behövas personal och materiel från försvarsmakten t.ex. för eftervården av naturkatastrofer eller storolyckor.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att det godtagbara syftet med förslaget är att i lag föreskriva om försvarsmaktens möjligheter att hjälpa myndigheter, främst inom inrikesministeriets och miljöministeriets förvaltningsområde, att bistå andra stater, när Finland t.ex. på grund av sina internationella åtaganden eller på begäran från en annan stat eller en internationell organisation har rätt eller skyldighet att ge hjälp.

Grundlagsutskottet framhåller att det i motiven ingår en hänvisning utan tydligt syfte till solidaritet mellan EU-staterna. Utskottet menar att det bl.a. behövs bestämmelser i lag om exempelvis kriterierna för bistånd, om biståndsstyrkorna och deras juridiska status samt om ett förfarande som tillåter medverkan från riksdagen för beslut om lämnande av bistånd för att bistånd som är förenat med användning av maktmedel och som eventuellt bygger på en solidaritetsklausul ska kunna lämnas. Regeringen bör därför inom sig börja utreda vilka skyldigheter medlemsstaterna eventuellt åläggs i och med en solidaritetsklausul

och i förekommande fall bereda lagstiftning som gör det möjligt att fullfölja åtagandena.

Bistånd som är förenat med användning av maktmedel måste enligt grundlagsutskottet genom en uttrycklig bestämmelse undantas från biståndsbestämmelsens räckvidd för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning på denna punkt.

Försvarsutskottet anser det viktigt att det skapas en tydlig legislativ grund för försvarsmaktens deltagande i lämnande av bistånd till en annan stat. Försvarsmakten förfogar över ett brett sortiment resurser och kompetens som kan användas i bistånd till andra länder. Verksamheten enligt EU:s solidaritetsklausul omfattar enligt försvarsutskottets mening inte i princip bistånd där militärt våld är tillåtet. Men utskottet håller med grundlagsutskottet om att saken behöver utredas ordentligt.

Försvarsutskottet vill i detta sammanhang även hänvisa till utrikesutskottets betänkande om godkännande av Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa (UtUB 13/2006 rd). Riksdagen godkände utifrån betänkandet uttalanden där statsrådet gavs i uppdrag att i början av nästa valperiod utreda effekterna av Europeiska unionens solidaritetsklausul och säkerhetsgaranti. Försvarsutskottet konstaterar att en sak som i det sammanhanget bör utredas för solidaritetsklausulens vidkommande är hur bindande de övriga EU-länderna anser den av Europeiska rådet i mars 2004 politiskt antagna klausulen vara och vilka konkreta åtgärder de är beredda till i bistånd som lämnas med militärt våld i händelse av en naturkatastrof, en storolycka eller en terrorattack i en medlemsstat.

Utskottet framhåller att det alltid krävs en begäran från berörda stat för att bistånd ska kunna lämnas. Biståndet kan även lämnas genom en internationell organisation. Utskottet skriver under grundlagsutskottets ståndpunkt vad beträffar kriterierna för det bistånd försvarsmakten avses ge och försvarsmaktens roll som stöd åt andra finska myndigheter. Begäran om stöd och handräckning och övriga i grundlagsutskottets utlåtande avsedda kriterier för lämnande av handräckning och bistånd bestäms utifrån lagar

och föreskrifter avsedda för andra finska myndigheter än försvarsmakten. Därför behöver det inte föreskrivas om sådana kriterier i en lag som gäller försvarsmakten, menar försvarsutskottet.

I 12 § 2 och 3 mom. föreskrivs om den nationella beslutsmekanismen i fråga om bistånd till en annan stat. Utskottet konstaterar att beslutsfattandet måste medge att bistånd smidigt kan sättas in vid rätt tidpunkt men också möjliggöra en adekvat politisk prövning. I paragrafen är beslutsfattandet en trestegsprocess graderad efter i vilken form biståndet ges, vilken betydelse det tillmäts och i vilken omfattning det lämnas. Besluten om bistånd fattas av försvarsministeriet, statsrådet respektive republikens president.

Personalorganisationerna och försvarsministeriet har i en promemoria daterad den 8 januari 2007 kommit överens att för uppdrag enligt 12 § i lagen om försvarsmakten företrädesvis ska anlitas personer som vid karriär- och personalplaneringen uppgett sig vara intresserade av sådana uppdrag. Personalen i fråga skulle fortsättningsvis stå i tjänsteförhållande till försvarsmakten och anställningsvillkoren fastställas i enlighet med tjänstekollektivavtalet. Ändringar i anställningsvillkoren kräver överenskommelse och ska göras i enlighet med tjänstekollektivavtalet. Bestämmelser om rätten av vägra utföra arbete som medför allvarlig fara för arbetstagarens liv eller hälsa finns i 23 § i arbetarskyddslagen (738/2002).

Tillfällig rätt att använda fastigheter

I lagen föreslås exaktare bestämmelser om tillfällig rätt att använda fastigheter och markområden under försvarsmaktens övningar eller för att höja försvarsberedskapen (14 §). Försvarsministeriet har framhållit att 14 § handlar om fall då det med tanke på militära övningar och höjning av försvarsberedskapen är absolut nödvändigt att försvarsmakten tillfälligt får använda fastigheter. Användningsrätten skulle alltså vara bunden till ett specifikt ändamål, till nödvändighetsprincipen och till temporaritet. Den tillfälliga rätten att använda fastigheter gäller inte utbildning som försvarsmakten beställer av förening-

en Försvarsutbildning. Den begränsningen är relevant, menar utskottet.

I 14 § 4 mom. föreskrivs om ersättningar för skador som militära övningar åsamkar fastigheter. Utskottet anser att skadorna inte bara ska ersättas till fullt belopp utan också utan dröjsmål. Besvär över ändringsbeloppet kan fördröja betalningen oskäligt mycket. Ersättningen ska till ostridiga delar betalas ut omedelbart.

I ett klagomål till justitieombudsmannen anfördes det att invånarna i området inte hade blivit informerade om en stadsövning som försvarsmakten arrangerade och att övningsområdet inte hade märkts ut. I detaljmotiven till 14 § sägs ingenting om utmärkning av fastigheter eller markområden som tas i användning för övningar. Däremot beskrivs ingående hur det avtalaras med fastigheternas och markområdenas ägare eller innehavare om användningen för övningar och hur invånare i omgivningen informeras om förestående övningar. Erfarenheterna av denna dialog som redan förts i många år är goda. Försvarsmakten uppger sig ha för avsikt att fortsätta på samma linje.

Utskottet konstaterar att det i praktiken är svårt att märka ut de övningsområden som försvarsmakten tillfälligt förfogar över så att alla blir på det klara med hur gränserna går. Men där gränserna går att utmärka bör detta göras i mån av möjlighet. I informationen till allmänheten om tillfällig användning av områden och fastigheter för försvarsmaktens övningar bör dialogen med ägarna och innehavarna till övningsområdena och övningsfastigheterna samt en massiv information vid rätt tidpunkt till invånarna i området ges högsta prioritet, understryker utskottet. Uppmärksamhet bör även fästas vid bevakningen och trafikdirigeringen på övningsplatserna. Med dessa insatser minimerar man problemet med att invånarna inom övningsområdet och dess närmaste omgivning inte vet var och när övningen hålls.

Förbud mot fotografering eller annan bildupptagning på försvarsmaktens områden

Straffbestämmelsen i 49 § hänvisar i fråga om de väsentliga rekvisiten för en straffbar gärning till

förbudet i föreslagna 16 § mot fotografering eller annan bildupptagning.

Utfrågade experter har framhållit att förteckningen i 16 § över objekt med förbjuden fotografering eller annan bildupptagning är ospecifik och tolkningsbar och att en vanlig medborgare inte nödvändigtvis kan identifiera alla objekt som inte får fotograferas. Eftersom uttrycken i förteckningen är så allmängiltiga och vaga, finns det risk för att förbudet också anses gälla objekt där fog för begränsningar inte föreligger. Det inledande stycket till 16 § 1 mom. ger även det upphov till stora tolkningssvårigheter då det anger att förbudet mot fotografering eller annan bildupptagning gäller "på ett område som används av försvarsmakten". Den som befinner sig utanför området och fotograferar eller annars tar upp på bild förbjudna objekt skulle alltså inte omfattas av straffbestämmelsen.

Utskottet påpekar att det i första hand är försvarsmakten som har ansvaret för att hemliga uppgifter och objekt skyddas. Försvarsmakten bör med olika konstruktioner se till att utomstående inte kan få syn på försvarskänsliga objekt.

Tjänstemän i vakt- eller jourtjänst och deras befogenheter

Tjänstemän i vakt- eller jourtjänst föreslås få nya befogenheter på områden som används av försvarsmakten (18—22 §). De nya befogenheterna i syfte att upprätthålla ordning och säkerhet är enligt uppgift hopkopplade med att säkerheten på de områden som används av försvarsmakten och verksamheten där ska vara tryggad och riskerna mot utomstående minimeras. De föreslagna 20—22 § motsvarar i många stycken bestämmelserna om samma sak i gränsbevakningslagen.

Paragraferna ovan tydliggör den situation vi har i dag. Enligt utredning gör de utvidgade befogenheterna för tjänstemän i vakt- eller jourtjänst det nödvändigt att tilläggsutbilda cirka 500 personer för vaktuppgifter. Utbildningen innebär en engångskostnad på ungefär 65 000 euro för försvarsmakten.

Marinen har påpekat att befogenheterna enligt de nämnda paragraferna bör kunna tillämpas

på bevakningsfort där ingen försvarsmaktsanställd arbetar permanent, men som används stadigvarande av försvarsmakten, tidvis för utbildning och övningar. Utifrån erhållen utredning konstaterar utskottet att fort betraktas som i 18 § avsedda områden som stadigvarande används av försvarsmakten, även om ingen försvarsmaktsanställd arbetar där permanent.

Försvarsmaktens personal

I 4 kap. ingår bestämmelser om försvarsmaktens personals ställning. Utskottet konstaterar att lagstiftningen om Försvarshögskolan är splittrad i dagsläget. Biträdande justitieombudsmannen framhöll vid en inspektion på Försvarshögskolan den 16 juni 2006 att bestämmelserna om skolan behöver ses över. Utskottet ser all anledning att skynda på en revidering av lagstiftningen om Försvarshögskolan.

Under sakkunnigutfrågningen framhöll personalorganisationerna att 12 § (Bistånd till annan stat), 41 § (Förflyttning av en tjänsteman till en annan tjänst eller uppgift), 43 § (Yrkesskicklighet och kondition) och 48 § (Skiljande av en yrkesmilitär från tjänsteutövning för viss tid) bör tas upp till diskussion mellan försvarsministeriet och personalorganisationerna. Försvarsutskottet uppmanade i början av december 2006 ministeriet att än en gång gå igenom paragraferna tillsammans med personalorganisationerna.

Förhandlingarna resulterade i en promemoria som försvarsministeriet och personalorganisationerna (Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU, Pardia, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL) undertecknade den 8 januari 2007. Där konstateras det att samförstånd uppnåtts kring alla andra paragrafer gällande personalens ställning än 41 §. Utskottet ser med tillfredsställelse att personalorganisationerna och försvarsministeriet lyckats förhandla sig fram till en lösning och har vägt in denna lösning i betänkandet. Samförståndet i fråga om 12 § har beaktats i betänkandet i samband med avsnittet om försvarsmaktens agerande utomlands.

Den föreslagna 41 § gäller skyldighet för en tjänsteman vid försvarsmakten att övergå till en

annan tjänst eller uppgift. Syftet med bestämmelsen är att trygga försvarsmaktens möjligheter att genom ändamålsenlig allokering av personalresurser sörja för att de fredstida uppgifterna blir effektivt skötta och att den krigstida försvarsberedskapen upprätthålls. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till sitt betänkande om statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2004 (FsUB 1/2004 rd) där utskottet av försvarsskäl ansåg det nödvändigt att skyldigheten bibehålls. När en tjänsteman inom försvarsmakten förordnas till en annan tjänst eller ett annat uppdrag är det, som grundlagsutskottet påpekar i sitt utlåtande, fråga om ett normalt och godtagbart drag inom försvarsmaktens personalsystem, som de som söker sig i försvarsmaktens tjänst på förhand är medvetna om.

Enligt uppgift är det tänkt att systemet för karriär- och personalplanering ska förbättras för att mildra avigsidorna av skyldigheten att gå med på en förflyttning. Information om vakanta uppgifter kommer oftare att läggas ut på försvarsmaktens nätsidor för att tjänstemän ska kunna anmäla sitt intresse för uppgifterna. Huvudstaben utreder om det är möjligt att inom försvarsmakten utvidga rätten att anmäla intresse för vakanta uppgifter. Utskottet understryker att förflyttningarna primärt bör bygga på frivillighet och att de inte får göra det oskäligt besvärligt för den förflyttade eller dennes familj. Förflyttningsskyldigheten tillgrips bara när det inte finns lämpliga personer som anmält sitt intresse.

Bestämmelsen i 41 § att tjänstemannen minst tre månader tidigare ska informeras om förflyttningen är enligt utskottet viktig, för det ger den som åläggs flytta reella möjligheter att bereda sig på flytten till en annan ort. Detta är av essentiell betydelse inte minst när en tjänsteman vid försvarsmakten återvänder till Finland efter uppdrag utomlands. Det kan vara svårt att upprätthålla kontakterna med Finland t.ex. under vissa FN-ledda operationer, och i det fallet kan minimitiden på tre månader anses vara otillräcklig. Utskottet anser att man helst bör utnyttja försvarsmaktens system för karriär- och personalplanering för att avsevärt tidigare meddela om förflyttningar än de stipulerade tre månaderna.

Gärna så tidigt som sex månader före förflyttningen, som försvarsutskottet ansåg i sitt betänkande om en lag om ändring av lagen om försvarsmakten (FsUB 4/1998 rd).

När det gäller förtroendemän har överenskommelse om förflyttningsskydd och anställningstrygghet träffats i statens allmänna tjänste- och kollektivavtal. Lönen för dem som är skyldiga att flytta och ersättning för flytt- och förflyttningskostnader kan avtalas om i enlighet med tjänstekollektivavtalssystemet.

Försvarsministeriet har påpekat att i det nya lönesystemet reagerar lönen på förändringar i uppgifter och den personliga arbetsprestationen. Grundpremissen är att lönen fastställs utifrån hur krävande uppgifterna är. De som åläggs flytta får enligt tjänstekollektivavtalet om försvarsmaktens nya lönesystem på vissa villkor behålla sin tidigare uppgiftsrelaterade lönedel under minst ett år. Därefter kan denna löndel sänkas med en kravnivå. En eventuell sänkning av den uppgiftsrelaterade lönedelen kan delvis kompenseras med en höjd personlig lönedel när arbetsprestationen förbättras. Förutom lönegarantin i tjänstekollektivavtalet kan de förflyttningsskyldigas ställning vid försvarsmakten förbättras genom karriär- och personalplanering.

Karriärplaneringsaspekten vid försvarsmakten är enligt utskottets mening betydelsefull. Genom en långsiktig karriär- och personalplanering kan man försäkra sig om att personalen företrädesvis alltid flyttar till en högre tjänst eller till ett uppdrag på minst samma nivå som det tidigare. Grundlagsutskottet bekräftar denna princip i sitt utlåtande och konstaterar att den också bör följas i statens nya lönesystem. Försvarsutskottet menar att försvarsmakten genom en långsiktig karriärplanering bör kunna minimera de fall där en persons grundlön sjunker till följd av förflyttning. I sista hand är frågan om lönegaranti i 41 § något som bör lösas genom tjänstekollektivförhandlingar enligt lagen om statens tjänstekollektivavtal. Utskottet uppmanar därför personalorganisationerna och försvarsministeriet att samråda för att nå en för alla parter tillfredsställande lösning.

I samarbetspromemorian konstateras om 43 § att det olycksfallsförsäkringsskydd arbetsgivaren står för gäller dem som under arbetstid deltar i

- konditionstest (t.ex. uthållighetstest, mätning av muskelstyrka, viktindex)
- fältduglighetstest (t.ex. tjänsteskjutning, orienterings-, kartläsnings- eller skidskytteövningar, fot-, cykel- eller skidmarscher)
- idrottsdagar
- instruerade motionspass (veckomotion)
- pausgymnastik.

Vardagsmotion på arbetsresor mellan arbetsplatsen och hemmet omfattas också av det olycksfallsförsäkringsskydd arbetsgivaren tillhandahåller.

Yrkesmilitärer som klarat konditionstestet har möjlighet att en gång per vecka delta i ett två timmars eller två en timmes instruerade träningspass, om inte tjänstgöringsuppgifter typ militära övningar ställer hinder i vägen. Veckans träningspass leds av en instruktör eller genomförs annars under kontrollerade former. Om en yrkesmilitär haft ett godtagbart skäl, t.ex. sjukdom, att inte delta i konditionstestet, kan han eller hon med speciallov av förmannen delta i den ledda veckomotionen.

Försvarsmakten grundar också på andra möjligheter att få yrkesmilitärerna att frivilligt ägna sig åt motion under fritiden.

När det gäller skiljande från tjänsteutövning för viss tid (48 §) har personalorganisationerna och försvarsministeriet kommit överens att det på samma sätt som i fråga om uppsägning ska krävas särskilt tungt vägande skäl för att skilja en yrkesmilitär från tjänsteutövning för viss tid. Skiljande för viss tid ska vara ett alternativ till uppsägning. Avsikten är inte att skärpa nuvarande straffpraxis. Skiljande från tjänsteutövning för viss tid begränsas inte bara till handlingar som en tjänsteman begår under sin fritid.

Militära kommandomål

Regeringen föreslår att föredragningen av militära kommandomål som hör till de centrala grunderna för det militära försvaret överförs från försvarsmaktens kommandör till försvarsministern

när de hänförs till försvarsministeriets strategiska planering. Detta är avsett att stärka det parlamentariska inslaget i militära kommandomål.

Förslaget mosvarar enligt information den samsyn som råder mellan försvarsmaktens överbefälhavare, försvarsministern och kommandören för försvarsmakten. Någon överflyttning av finansiella eller personella resurser kommer inte att ske mellan huvudstaben och försvarsministeriet till följd av ändringen.

Grundlagsutskottet påpekar i sitt utlåtande att det finns en grundläggande bestämmelse om republikens presidents beslutsfattande i militära kommandomål i 58 § 5 mom. i grundlagen. Där sägs det att presidenten beslutar om dessa frågor under medverkan av ministern i enlighet med vad som bestäms närmare genom lag. Bestämmelsen fick sitt slutliga innehåll i grundlagsutskottets betänkande med motiveringen att grundlagen behövde fler parlamentariska inslag (GrUB 10/1998 rd). Som en summering beträffande de militära kommandomålen i lagen om försvarsmakten konstaterar grundlagsutskottet att förslaget att koppla ihop presidentens beslutsfattande i militära kommandomål med föredragning från försvarsministern harmonierar bra med de principer som följdes i grundlagen.

Region- och lokalförvaltning samt landskapstrupper

Sakkunniga från försvarsmakten framhöll under utfrågningen att uttrycket "andra frivilliga" bör strykas i 28 § 4 mom, eftersom de landskapstrupper som ingår i försvarsmaktens krigstida trupper enbart består av frivilliga reservister. Utifrån inkommen utredning slår utskottet fast att hänvisningen till andra frivilliga ligger i linje med det som sägs i regeringens proposition med förslag till lag om frivilligt försvar (RP 172/2006 rd).

I 28 § 1 mom. i förslaget till lag om frivilligt försvar finns en bestämmelse om förbindelse att delta i landskapstruppernas handräckningsuppgifter. Förbindelsen kan avgas av finska medborgare i åldern 18—60 år. Den som avger förbindelsen behöver alltså inte vara en i 28 § 4 mom. i den föreslagna lagen om försvarsmak-

ten nämnd frivillig värnpliktig som hör till reserven. Här duger t.ex. med en man som inte fullgjort beväringstjänst eller en kvinna som inte fullgjort frivillig militärtjänst för kvinnor.

Grundlagsutskottet påpekar i sitt utlåtande att landskapstrupperna inte bildas på samma sätt som försvarsmaktens övriga trupper. I landskapstrupperna ingår inte försvarsmaktspersonal eller personer som med stöd av värnpliktslagstiftningen hör till försvarsmaktens trupper. Utskottet noterar att det inte föreslås några andra bestämmelser om dessa trupper än om hur de bildas. Därför framgår de nya truppernas ställning och subordination i försvarsmaktens organisation inte tydligt på lagnivå. Det sägs ingenting om landskapstrupper i 24 § 2 mom. eller 27 § och 28 § 1—3 mom., som alla gäller försvarsmaktens allmänna sammansättning. På grund av avsaknaden av bestämmelser kommer man enligt en motsatsvis tolkning till att landskapstrupperna inte utgör en del av försvarsmakten, åtminstone inte i samma avseende som exempelvis de i bestämmelserna nämnda truppförbanden, militära inrättningarna och garnisonerna. Utskottet konstaterar också att det inte framgår av lagförslaget hur mångsidiga och krävande de uppgifter är som frivilligtrupperna avses få.

Landskapstruppernas uppgifter. Enligt uppgift utgör landskapstrupperna ett vitalt element i försvarsmaktens sammansättning och kommer att utrustas med modernt försvarsmateriel. Man kan med andra ord se dem som ett slags nationella snabbinsatsstyrkor. De skiljer sig från försvarsmaktens övriga trupper genom att valet av deltagare sker utifrån reservister som anmält sig som frivilliga. Frivilligheten är förknippad med att den frivillige reservisten avger en förbindelse och fås med hjälp av olika incitament att välja trupp. En utveckling av landskapstrupperna ingår i försvarsmaktens strategiska plan 2025. Från 2008 är det den planerade arméstaben som axlar den centrala rollen när det gäller att utveckla landskapstruppskonceptet.

Arbetet på att utveckla landskapstrupper körde igång strax efter att 2004 års säkerhets- och

försvarspolitiska redogörelse hade godkänts. Idéer har sökts framför allt i Sverige, Norge och Danmark. Åren 2005—2007 har avsatts för landskapstruppskonceptets pilotfas. Syftet med den fasen är att försöka hitta en modell för rekrytering av frivilliga reservister, lägga upp grunderna för utbildningen, utreda motivationen och förväntningarna hos deltagarna, ta fram ett motivationssystem och börja utrusta trupperna. Fem landskapsenheter i Helsingfors, Nylands, Vasa, Uleåborgs respektive Kuopio militärlän är med i pilotfasen. Just nu är ca 800 soldater i reserven med i verksamheten. En typisk frivillig för landskapstrupper lär vara en befattningsofficer i reserven med yrkesskolutbildning.

Under 2008—2011 rekryteras i alla landskap frivilliga till trupper för skydd av olika objekt. Dessa trupper går under benämningen landskapstrupper. Det ultimata syftet är att skapa en landskapstrupp bestående av totalt ca 12 000—16 000 reservister, dvs. 3—4 enheter per landskap.

Det är tänkt att landskapstrupperna dels ska ha krigstida uppgifter, dels delta i handräckning som försvarsmakten ger. Landskapstrupperna specialskolas för handräckning och uppnår den kapacitet som behövs för dessa uppgifter efter cirka ett års utbildning. Enligt planerna ska 10 procent av utbildningen ske i form av repetitionsövningar, 30 procent i form av frivilliga försvarsmaktsövningar och 60 procent i form av övningar i föreningen Försvarsutbildnings regi. Målet är att landskapstrupperna årligen utbildas i ungefär 15 dygn.

Användning av uniform och militäruniform

Intresseorganisationerna för frivilligt försvar uttryckte under expertutfrågningen sin oro över att reservister inte framöver får använda militäruniform enligt sin militära grad. För närvarande regleras reservisters rätt att använda militäruniform mycket noggrant i en förordning om militärdräkter och uniformer. Reservistorganisationerna menade att den nuvarande förordningen har varit bra och välfungerande och stärkt den allmänna försvarsviljan. Reservister har burit militäruniform bl.a. när de deltagit i frivillig för-

svarsutbildning, när de stått hedersvakt vid hjältegravar och vid internationella sammankomster.

Enligt detaljmotiven till 45 § om användning av uniform och militäruniform har det inte varit meningen att ändra gällande praxis enligt vilken militäruniform som står i överensstämmelse med den egna militära graden har kunnat bäras bl.a. vid försvarsmaktens eller försvarsorganisationernas festligheter, representationstillställningar, tävlingar och motsvarande sammankomster. På samma sätt kan de som pensionerats från en militär tjänst bära militäruniform förutom vid de ovan uppräknade tillställningarna också vid andra tillställningar där civilpersoner bär festdräkt.

Försvarsutskottet vill påpeka att detaljmotiven till 45 § är skrivna så att någon kan få för sig att tolka reservisternas rätt att bära militäruniform snävare än vad som angivits i förordningen från 1997. När huvudstaben bestämmer närmare om användningen av militäruniformer (45 § 4 mom.) gäller det att inte snäva åt rådande praxis vad gäller reservisters rätt att bära militäruniform.

Detaljmotivering

Lagförslag 1

Utskottet föreslår att lagrubriken på finska ändras från "Puolustusvoimalaki" till "Laki Puolustusvoimista".

4 §. Tryggande av befolkningens livsbetingelser och statsledningens handläggningsfrihet samt försvar av den lagliga samhällsordningen. Paragrafen innehåller bestämmelser om försvarsmaktens befogenheter att använda maktmedel. Enligt paragrafen skall försvarsmakten trygga Finlands territorium, befolkningens livsbetingelser och statsledningens handlingsfrihet samt försvara den lagliga samhällsordningen vid behov med maktmedel.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att 4 § absolut måste kompletteras med att villkoret för att försvarsmakten ska få använda maktmedel är ett väpnat angrepp mot Finland el-

ler motsvarande yttre hot. I annat fall borde lagen kompletteras med betydligt mer detaljerade bestämmelser om förutsättningarna för och begränsningarna av användningen av maktmedel i olika situationer. Detta är en förutsättning för att lagförslaget skall kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår försvarsutskottet att paragrafen preciseras så att militära maktmedel kan användas när ett väpnat angrepp eller ett motsvarande yttre hot riktas mot Finland. Utskottet föreslår också att maktmedelshänvisningen preciseras med uttrycket "militära maktmedel". Detta uttryck föreslås också i paragrafens andra mening. Dessutom föreslår utskottet att paragrafen definierar vad som avses med militära maktmedel.

12 §. Bistånd till en annan stat. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår försvarsutskottet följande ändringar i paragrafen.

Paragrafens 1 mom. preciseras så att försvarsmaktens roll som ett stöd för andra myndigheter framgår tydligare. Utskottet föreslår att i 1 mom. också nämns med vilka medel försvarsmakten kan delta i att lämna bistånd. Bistånd får enligt förslaget inte lämnas med militära maktmedel.

Dessutom preciseras 4 mom. så att det sedvanliga uttryck som gäller för att beskriva överbefälhavarens roll tas in i paragrafen.

14 §. Tillfällig rätt att använda fastigheter. Enligt grundlagsutskottets utlåtande måste besvärsförbudet i 14 § 3 mom. strykas för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Försvarsutskottet föreslår att besvärsförbudet i 3 mom. stryks och att momentet preciseras så att hänvisningen till regional- eller förvaltningsmyndigheter avser försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndigheter.

Försvarsutskottet föreslår en passus i 4 mom. om att besvär över ersättningsbeslut samt över beslut om tillfällig rätt att använda fastigheter får anföras. Ytterligare föreslår utskottet att det i 4 mom. föreskrivs att en överklagande har rätt

att utan dröjsmål få det ersättningsbelopp som är ostridigt.

15 §. Förbud och begränsningar beträffande rätten att röra sig. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår försvarsutskottet att paragrafen preciseras med bestämmelser om förutsättningarna för att bevilja och återkalla tillstånd, om tillståndsmyndigheten och om ändringssökande i tillståndsmyndighetens beslut (nya 3—5 mom.). Utskottet föreslår dessutom att skrivningen av 7 mom. preciseras.

16 §. Fotografering eller annan bildupptagning på ett område som används av försvarsmakten. Försvarsutskottet konstaterar att paragrafen är så till den grad tolkbar att den som har rätt att röra sig på ett område som är i försvarsmaktens användning inte rimligen kan förstå vilka objekt som är sådana att fotografering eller bildupptagning av dem kan resultera i ett straff. Utskottet påpekar dessutom att den snabba teknologiska utvecklingen när det gäller möjligheter till fotografering och bildupptagning har lett till att det numera är hur lätt som helst att avfotografera områden i försvarsmaktens användning också utanför själva området.

Försvarsutskottet understöder inte tanken på en förbudstavla som fästs på alla objekt som omfattas av fotograferings- eller bildupptagningsförbudet. Det vore mycket arbetsdrygt med en sådan praxis. Dessutom skulle det leda till att för försvaret viktiga objekt helt i onödan lyfts fram genom märkning.

Försvarsutskottet påpekar också att i strafflagens 12 kap. föreskrivs om påföljder som gäller spioneri på för försvarsmakten viktiga objekt, röjande av omständigheter som gäller Finlands säkerhet eller upprätthållande av olovlig under rättelseverksamhet. Med hänsyn till det som sägs ovan föreslår försvarsutskottet att 16 § stryks.

16 (17) §. Registret för tillstånds- och övervakningsärenden. Försvarsutskottet föreslår att paragrafens 1 mom. justeras eftersom 16 § föreslås bli struken. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att i lagförslaget bör intas en be-

stämmelse om hur lång tid sådana uppgifter som avses i 17 § hålls kvar i registret. Försvarsministeriet har informerat utskottet om att behovet att förvara uppgifterna i registret är fem år. Ministeriet motiverade sin ståndpunkt med att militärmyndigheterna har ett behov av att följa ansökningarna om tillstånd att besöka militära mål och att uppgifterna kan utnyttjas också vid behandlingen av eventuella påföljande tillstånd. Försvarsutskottet konstaterar att gränsbevakningsväsendets register över tillstånds- och övervakningsärenden (9 § i lagen om behandlingen av personregister i gränsbevakningsväsendet) föreskriver att uppgifterna får hållas i registret högst tio år. Utifrån det ovan anförda föreslår försvarsutskottet att uppgifterna i registret för tillstånds- och övervakningsärenden ska utplånas efter fem år.

17 §. Registeransvarig. (Ny) Av innehållsliga och lagtekniska skäl föreslår utskottet att 17 § 2 mom. i lagförslag 1 blir en egen ny paragraf.

23 §. Militärpersoners och militära förmäns maktmedel. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår försvarsutskottet att 1 mom. kompletteras med ett omnämnande enligt vilket personer som utför vakt- eller jourtjänst är i strafflagens 45 kap. 27 § avsedda militärpersoner.

24 §. Försvarsmaktens ledning och förvaltningsenheter. Grundlagsutskottet framhöll i sitt utlåtande att bestämmelserna om landskapstrupperna bör vara mer preciserade. Försvarsutskottet föreslår att till 2 mom. fogas en precisering enligt vilken landskapstrupperna ingår i försvarsmaktens struktur.

28 §. Regional- och lokal förvaltning samt landskapstrupper. I grundlagsutskottets utlåtande konstateras att de i försvarsmaktens struktur helt nya landskapstruppernas primära uppgifter, status och subordination i försvarsmaktens organisation samt eventuella avvikande befogenheter borde framgå på behörigt sätt av lagen.

Landskapstrupperna är regionala trupper inom försvarsmakten med det särdraget att de

bildas av frivilliga. Landskapstrupperna kan dessutom användas i försvarsmaktens handräckningsuppdrag. Trupperna har med andra ord inte några särskilda befogenheter. Försvarsutskottet föreslår att paragrafens 2 och 4 mom. preciseras på ovan beskrivet sätt.

39 §. Ersättning till och ställningen för dem som deltar i internationella uppdrag. Av paragrafens 2 mom. framgår att försvarsmakten beslutar om de ersättningar som nämns i paragrafen, om inget annat framgår av en förordning utfärdad av försvarsministeriet. Av förslaget framgår inte klart vem som beviljar ersättningen. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår försvarsutskottet att 2 mom. kompletteras med en bestämmelse om att huvudstaben beslutar om beviljande av ersättningar. Utskottet föreslår vidare att beslut om beviljande av ersättning också kan fattas av en försvarsgrensstab, om denna befogenhet ges staben genom en förordning av försvarsministeriet. Utskottet uppmärksammar också den oklara formuleringen i 2 mom. "som paragraferna förutsätter" och föreslår att den stryks.

43 §. Yrkesskicklighet och kondition. Försvarsministeriet och personalorganisationerna framförde i sin samarbetspromemoria den 8 januari 2007 att paragrafrubriken och innehållet justeras så att termen yrkesskicklighet ersätts med definitionen "grundläggande militära kunskaper". Försvarsutskottet föreslår att en sådan ändring görs.

44 §. Anmälan för tjänstgöring. Försvarsutskottet konstaterar att statsrådet i sitt principbeslut av den 23 november 2006 om strategin för funktioner som är livsviktiga för samhället har definierat de specialistsituationer och åtgärder i anslutning till dem för att säkerställa för samhället livsviktiga funktioner som definieras i 44 §.

Enligt utredning till försvarsutskottet ska enligt det tjänstekollektiva avtal som ingåtts mellan å ena sidan försvarsministeriet och å andra sidan Förhandlingsorganisationen för de utbildade grupperna inom den offentliga sektorn

JUKO rf, Löntagarorganisationen PARDIA rf och Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdet JHLF preciseras det funktionella behovet av beredskapspenningssystemet samt olika sätt att förverkliga det och därtill kostnadseffekterna.

Personalorganisationerna och försvarsministeriet föreslår att paragrafen justeras så att den stämmer överens med det som parterna avtalat i sin promemoria av den 8 januari 2007. Försvarsutskottet föreslår att 1 och 2 mom. preciseras utifrån detta.

47 §. Avgångsåldern och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern. I paragrafen föreskrivs om huvudstabens möjlighet att bevilja en tjänsteman inom försvarsmakten rätt att kvarstå i tjänst efter uppnådd avgångsålder. I lagen ingår emellertid inte några förslag till avgångsålder för tjänstemännen. Av propositionsmotiven framgår att avsikten har varit att också i fortsättning tillämpa förordningen om försvarsmakten. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår försvarsutskottet nya moment 1 och 2 om avgångsåldern för tjänstemän i militärtjänst. Dessutom föreslås att paragrafrubriken ändras.

49 §. Olovlig fotografering eller annan bildupptagning på ett område som används av försvarsmakten. Straffbestämmelserna i paragrafen hänför sig till 16 §, som föreslås slopas. Försvarsutskottet föreslår att också 49 § stryks som obehövlig.

51 §. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen. Försvarsutskottet föreslår två nya moment i ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår försvarsutskottet

att lagförslag 1 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att lagförslag 2—5 godkänns utan ändringar.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 och 2 §
(Som i RP)

2 kap.

Behörighet*Militärt försvar av Finland*

3 §
(Som i RP)

4 §

Tryggande av folkningen livsbetingelser och statsledningens handlingsfrihet samt försvar av den lagliga samhällsordningen

Försvarsmakten tryggar Finlands territorium, folkningen livsbetingelser och statsledningens handlingsfrihet samt försvarar den lagliga samhällsordningen vid behov med *militära* maktmedel när ett väpnat angrepp eller ett motsvarande yttre hot riktas mot Finland. De militära maktmedlen skall vara förenliga med internationella förpliktelser som är bindande för Finland. Med militära maktmedel avses användning av militärpersoners personliga vapen och kraftfullare vapenmakt.

5—9 §
(Som i RP)

Stödjande av andra myndigheter

10 och 11 §
(Som i RP)

12 §

Bistånd till en annan stat

Försvarsmakten kan för att stödja någon annan finländsk myndighet delta i att lämna räddnings- och annat motsvarande bistånd till en annan stat till följd av en terroristattack, en naturkatastrof, en storolycka eller någon annan jämförbar händelse. Försvarsmakten kan delta i att lämna bistånd med utrustning, materiel eller expertis. Maktmedel får inte användas när bistånd lämnas.

(2 och 3 mom. som i RP)

Försvarsmakten får inte åläggas att fullgöra uppdrag som avses i 1 mom. utan det förfarande för beslutsfattande som avses i 2 eller 3 mom., om inte något annat följer av den behörighet som (utesl.) försvarsmaktens överbefälhavare har.

Deltagande i militär krishantering

13 §
(Som i RP)

14 §

Tillfällig rätt att använda fastigheter

(1 och 2 mom. som i RP)

Beslut om att försvarsmakten får använda en fastighet som avses i 1 mom. fattas av försvarsmaktens regionala eller lokala förvaltningsmyndigheter.

digheten eller av den som leder övningen. (Utesl.).

För skada som användningen av en fastighet orsakat betalas ersättning enligt gängse pris till fastighetens ägare eller innehavare. Ändring i ett ersättningsbeslut och i ett beslut som gäller rätt att använda fastigheter söks genom besvär enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Oavsett överklagande skall den del av ersättningen som är ostridig utan dröjsmål betalas till den ersättningsberättigade.

15 §

Förbud och begränsningar beträffande rätten att röra sig

(1 och 2 mom. som i RP)

Vistelse- eller besökstillstånd beviljas om en sökande på grund av arbetsuppgifter, boende eller motsvarande har ett motiverat behov att röra sig inom ett område som används av försvarsmakten. Besökstillstånd beviljas emellertid inte om det finns grundad anledning att misstänka att sökanden äventyrar försvarsmaktens verksamhet eller säkerheten för de som vistas på området. Den som beviljats vistelse- eller besökstillstånd får inte inom ett område som används av försvarsmakten fotografera eller på annat sätt göra bildupptagningar av för försvaret viktiga objekt såsom ledningsenheter, radar- eller signalstationer och vapensystem. I tillståndet kan utfärdas de föreskrifter om hur, när och var sökanden får röra sig på området samt om fotografering och annan bildupptagning som behövs med hänsyn till sökandens och försvarsmaktens verksamhet. (Nytt)

Tillståndet kan återkallas om 1) tillståndshavaren bryter mot föreskrifterna i tillståndet, 2) tillståndshavaren har lämnat vilseledande uppgifter om sitt syfte med att röra sig på området eller 3) tillståndshavaren inte längre uppfyller villkoren för ett tillstånd. (Nytt)

Vistelse- och besökstillstånd beviljas av en myndighet som avses i 1 och 2 mom. Ändring i tillståndsmyndighetens beslut enligt 3 och 4 mom. kan sökas genom besvär enligt förvalt-

ningsprocesslagen. Ett beslut om återkallelse av ett tillstånd skall iakttas oavsett överklagandet, om inte besvärsmyndigheten förbjuder att beslutet verkställs. (Nytt)

Närmare bestämmelser om vistelse- och besökstillstånd utfärdas genom förordning av försvarsministeriet.

Av de områden som avses i 1 mom. skall markområden märkas ut. Bestämmelser om förbudsskyltar och andra här avsedda markeringar kan utfärdas genom förordning av försvarsministeriet.

16 § (Utesl.)

16 (17) §

Registret för tillstånds- och övervakningsärenden

Registret för tillstånds- och övervakningsärenden är ett permanent personregister som är avsett för riksomfattande bruk och som förs med hjälp av automatisk databehandling. Registret kan innehålla uppgifter som det är nödvändigt att behandla för beviljande av de tillstånd som avses i denna lag och som gäller rätten att röra sig (utesl.) samt för övervakning av förbud och begränsningar.

(2 mom. utesl.)

(2—4 mom. som 3—5 mom. i RP)

Personuppgifter utplånas ur registret senast fem år efter att den sista uppgiften införts. (Ny)

17 § (Ny)

Registeransvarig

Huvudstaben samt respektive förvaltningsenhet inom sitt verksamhetsområde är registeransvarig för registret för tillstånds- och övervakningsärenden.

Upprätthållande av säkerhet och ordning

18—22 § (Som i RP)

23 §

Militärpersoners och militära mäns maktmedel

Om en i strafflagens 45 kap. 27 § avsedd militärperson i vakt- eller jourtjänst möter motstånd har militärpersonen rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att bryta motståndet och som kan anses försvarliga med beaktande av truppens eller det bevakade objektets eller områdets säkerhet, tjänsteuppdragets eller tjänstgöringens art och hur farligt motståndet är. Under dessa förutsättningar har en vaktpost rätt att använda maktmedel också när någon trots vaktpostens befallning att stanna närmar sig ett bevakat objekt eller område till vilket tillträde är förbjudet.

(2—4 mom. som i RP)

3 kap.

Försvarsmaktens organisation och förvaltning

24 §

Försvarsmaktens ledning och förvaltningsenheter

(1 mom. som i RP)

Försvarsmakten omfattar kommandören för försvarsmakten, huvudstaben, armén, marinen och flygvapnet, staber för regionalförvaltningen, militära inrättningar, truppförband och andra förvaltningsenheter samt *landskapstrupper* och Försvarshögskolan.

(3 mom. som i RP)

25—27 §
(Som i RP)

28 §

Regional- och lokalförvaltning samt landskapstrupper

(1 mom. som i RP)

De militära inrättningarna, truppförbanden och garnisonerna är försvarsmaktens lokala förvaltningsmyndigheter. De militära inrättningarna, truppförbanden och *landskapstrupperna* lyder under huvudstaben, arméstaben, marinstaben, flygstaben eller en militär inrättning enligt vad som beslutas om detta i enlighet med 29 §.

(3 mom. som i RP)

Landskapstrupperna är regionala trupper som tillhör försvarsmaktens sammansättning. Landskapstrupperna bildas av frivilliga värnpliktiga som hör till reserven och av andra frivilliga som till försvarsmakten avgett en sådan förbindelse som avses i lagen om frivilligt försvar. *Landskapstrupperna kan användas i försvarsmaktens handräckningsuppdrag.*

29—35 §
(Som i RP)

4 kap.

Försvarsmaktens personal

36—38 §
(Som i RP)

39 §

Ersättningar till och ställningen för dem som deltar i internationella uppdrag

(1 mom. som i RP)

I 1 mom. avsedda personers rätt till ortstilllägg, utrustningserättning och flyttersättning fastställs i enlighet med 4, 6 och 7 § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen. Genom förordning av försvarsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om likställande av tjänstebenenämningar eller uppgifter inom försvarsmakten med (*utesl.*) tjänster och uppgifter inom utrikesförvaltningen (*utesl.*). Huvudstaben fattar beslut om att bevilja ersättning, om inte (*utesl.*) genom förordning av försvarsministeriet föreskrivs att sådana beslut fattas av staben för en försvarsgren enligt 27 §.

(3 mom. som i RP)

40—42 §
(Som i RP)

43 §

Grundläggande militära kunskaper och kondition

En yrkesmilitär skall upprätthålla de grundläggande militära kunskaper och den kondition som tjänsteuppgifterna kräver. Bestämmelser om vilka grundläggande militära kunskaper och vilken konditionsnivå som krävs för olika tjänsteuppgifter och om genomförande av konditionstester kan utfärdas genom förordning av försvarsministeriet.

44 §

Anmälan för tjänstgöring

I fråga om skyldighet för försvarsmaktens tjänstemän att vara i beredskap och utföra övertidarbete gäller vad som föreskrivs om tjänstemän i 5 § 3 mom. och 18 § 4 mom. i arbetstidslagen (605/1996).

När hot mot livsviktiga samhällsfunktioner eller exceptionella situationer i anknytning till sådana hot eller när undantagsförhållanden eller hot om undantagsförhållanden enligt beredskapslagen kräver det är en tjänsteman på förordnande skyldig att inställa sig i tjänst även under semester eller tjänstledighet. När ett sådant hot eller en sådan situation är uppenbar skall tjänstemannen utan dröjsmål kontakta sin tjänstgöringsplats. Dessa förordnanden ges av den behöriga myndigheten inom försvarsmakten.

45 och 46 §
(Som i RP)

47 §

Avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern

Avgångsåldern för en tjänsteman i militär tjänst är

1) 63 år för kommendören för försvarsmakten, 2) 60 år för chefen för huvudstaben, general, amiral, överste och kommodor och, enligt vad som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet, för tjänstemän i därmed jämställbara militära militärtjänster, dock 55 år för tjänsteman i generalstjänst och 52 år i överstjänst om uppgifterna kräver flygarutbildning samt 3) 55 år för tjänstemän i andra militära tjänster, dock med hänsyn till vederbörandes utbildning och erfarenhet, 45—50 år för tjänstemän i tjänster som kräver flygarutbildning.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om hur utbildning och erfarenhet skall beaktas vid reglering av avgångsåldern. Kommendören för försvarsmakten förordnar i enlighet med de grunder som försvarsministeriet fastställer vilka uppgifter som förutsätter flygarutbildning. Huvudstaben beslutar om avgångsåldern för tjänstemän med sådana uppgifter.

(3 och 4 mom. som 1 och 2 mom. i RP)

48 §
(Som i RP)

5 kap.

Straffbestämmelser

49 § (Utesl.)

49 (50) §
(Som i RP)

6 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

50 (51) §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

(1—3 mom. som i RP)

På avgångsåldern för den som den 31 december 2007 tjänstgjorde i en militär tjänst inom försvarsmakten tillämpas de bestämmelser som gällde när denna lag trädde i kraft. (Nytt)

En hänvisning i en annan lag eller förordning till ett försvarsområde eller dess stab avser efter denna lags ikraftträdande en hänvisning till staben för ett operativt militärlän och en hänvisning till ett militärläns stab avser en hänvisning till ett regionalt militärläns stab eller dess regionalbyrå. (Nytt)

51 (52) och 52 (53) §
(Som i RP)

Helsingfors den 1 februari 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kauko Juhantalo /cent
vordf. Jaakko Laakso /vänst
medl. Reijo Kallio /sd
Saara Karhu /sd
Antero Kekkonen /sd
Risto Kuisma /sd
Seppo Lahtela /saml
Jere Lahti /saml

Reijo Laitinen /sd
Kalevi Lamminen /saml
Eero Lankia /cent
Olli Nepponen /saml
Lauri Oinonen /cent
Antti Rantakangas /cent
ers. Eero Akaan-Penttilä /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.